

Degradace přírody a ztráta biodiverzity jako výzva pro cenovou a finanční stabilitu EU

Použité zdroje dat a informací jsou uvedeny na příslušných slidech

Rut Bízková

Bioeast Hub Brno, 14. 4. 2026

Environmental Outlook on the Triple Planetary Crisis

Stakes, Evolution and Policy Linkages

Environmental Outlook OECD

Tři planetární krize:

- Klimatická změna
- Ztráta biodiverzity
- Znečištění životního prostředí

Viz:

https://www.oecd.org/en/publications/environmental-outlook-on-the-triple-planetary-crisis_257ffbb6-en.html

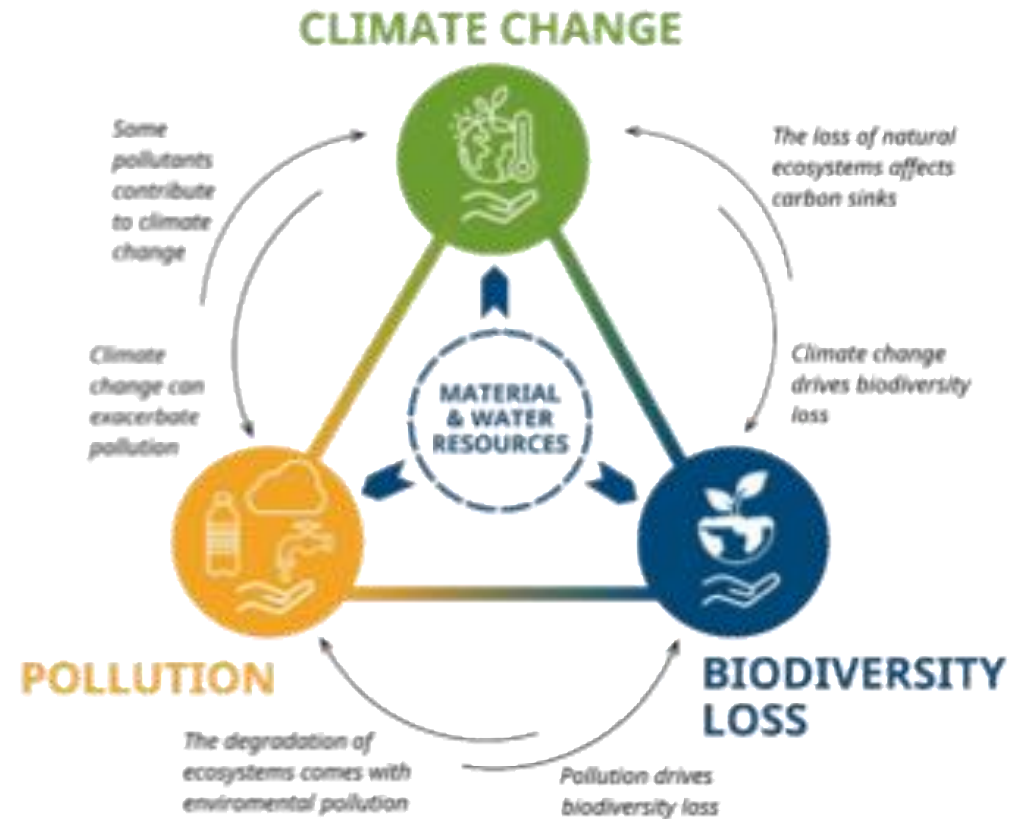
listopad 2025 (výhledy na 20 let - 2001, 2008, 2012)

Pozn: model DPSIR – driver – pressure – state – impact – response (nebo zjednodušení)

Vzájemné vazby tří krizových oblastí (inter arma silent musae)

Zdroj: Env.Outlook OECD

Figure 1.1. Illustration of select interlinkages

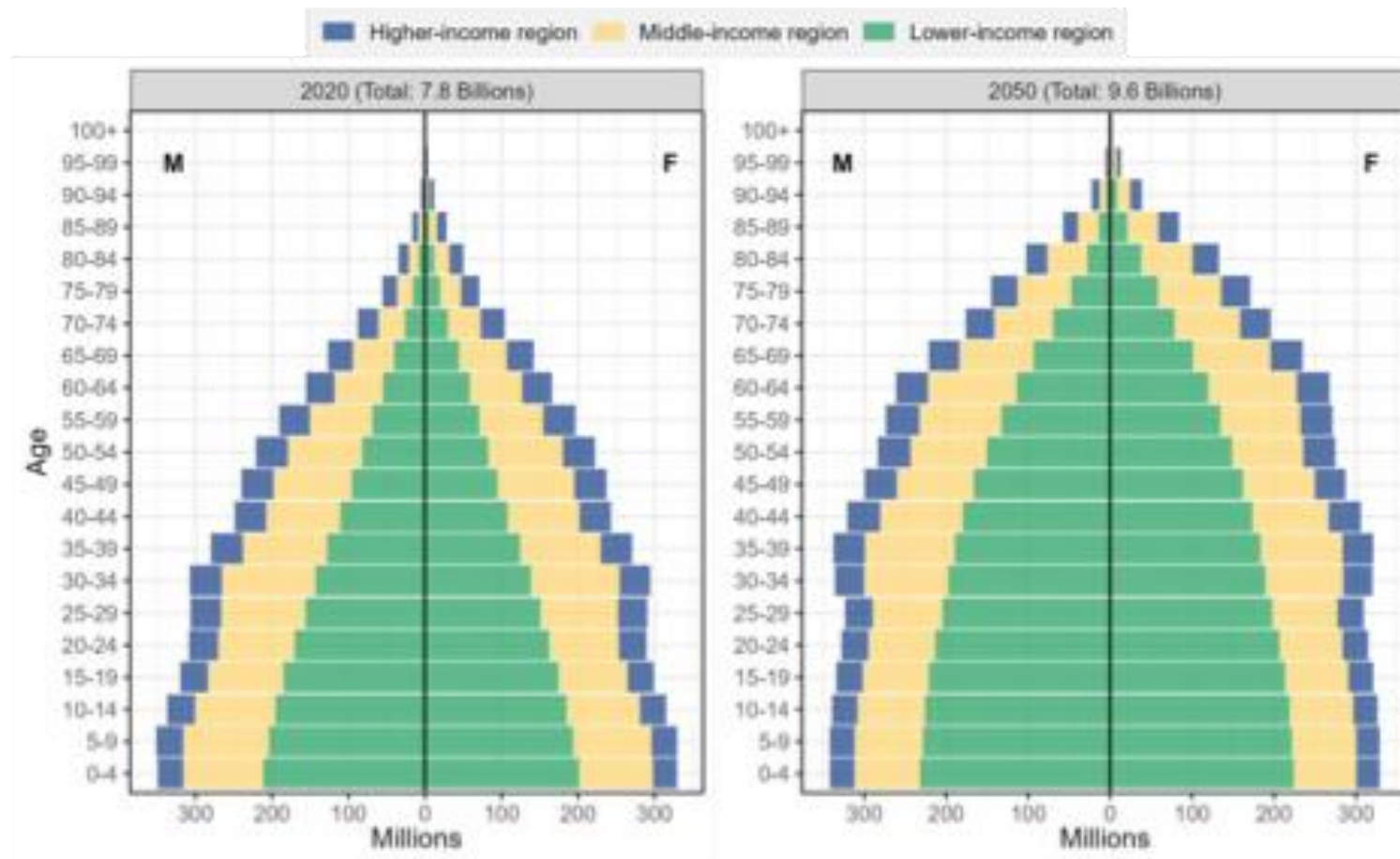

Source: Authors' own elaboration.

Jaká bude populace okolo roku 2050 – jen jeden vliv na tři krizové oblasti

Annex Figure 2.A.2. Life expectancy continues to grow for both men and women

Global population in million people by sex and age cohort

Note: M stands for male population, F for female population.

Source: Central projection from UN (2022[31]).

OECD: Přehled financování biodiverzity

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/04/a-comprehensive-overview-of-global-biodiversity-finance_ad66oace/25f9919e-en.pdf

Na základě aktuálně dostupných údajů se globální financování biodiverzity odhaduje na 78–91 miliard USD ročně (průměr za období 2015–2017), což zahrnuje:

- veřejné domácí výdaje: 67,8 miliard USD ročně
- mezinárodní veřejné výdaje: 3,9–9,3 miliard USD ročně
- soukromé výdaje na biodiverzitu: 6,6–13,6 miliard USD ročně

ALE:

až 500 mld USD ročně vlády vynakládají na podpory, které jsou škodlivé pro biodiverzitu – změna takových politik sníží tlaky na biodiverzitu a tím (v určitém čase) sníží potřebné veřejné výdaje na ochranu biodiverzity

Výzvy – voda a půda – ekosystémové služby přírody

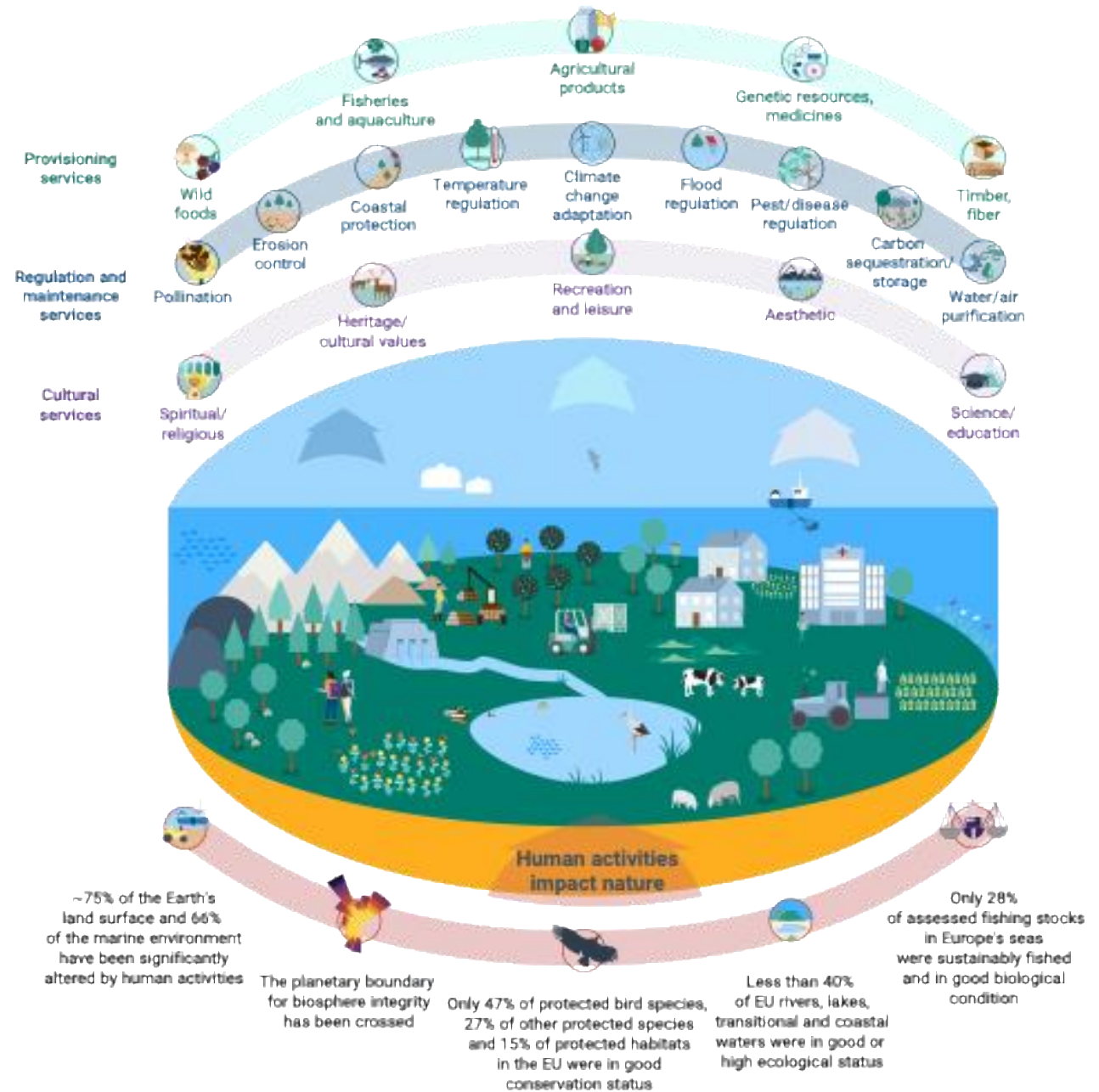
Zdroj: ŽP v Evropě 2025

viz: <https://www.eea.europa.eu/en/europe-environment-2025>

„Jak ekosystémové služby podporují ekonomiku EU? Až 36 % hrubé přidané hodnoty EU významně závisí na přírodě. Evropská centrální banka odhadla, že téměř 75 % všech bankovních úvěrů v eurozóně je určeno společnostem, které jsou vysoce závislé na alespoň jedné ekosystémové službě.

Bez fungujících ekosystémů čelí firmy disruptcím, zvýšeným nákladům a finanční zranitelnosti.“

Humans benefit from nature (ecosystem services)

Ekonomické a finanční dopady degradace přírody a ztráty biodiverzity

https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/articles/2024/html/ecb.ebart202406_02~ae87ac450e.en.html

Autoři:

Andrej Ceglar, Miles Parker, Carlo Pasqua, Simone Boldrini, Marie Gabet and Sjoerd van der Zwaag

Citace:

„Firmy, finanční sektor a tvůrci politik dlouhodobě podceňují, nebo dokonce ignorují ekonomický význam ekosystémových služeb, z nichž mnohé nejsou ani obchodovány na trzích, ani jim není přímo přiřazena peněžní hodnota.“

„Současný výzkum prokazuje vysoce nelineární povahu úbytku biodiverzity.“

„Centrální banky mohou dosáhnout svých cílů v oblasti cenové a finanční stability pouze tehdy, pokud chápou a předpovídají, jak **ekonomické šoky** a trendy ovlivňují inflaci, širší ekonomiku a finanční systém.“

Ekonomické a finanční dopady degradace přírody a ztráty biodiverzity

https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/articles/2024/html/ecb.ebart202406_02~ae87ac450e.en.html

Pokrok v kvantifikaci rizik souvisejících s přírodou

„Nedávná analýza ECB ukázala, že ekonomika a finanční systém eurozóny jsou kriticky závislé na přírodě a ekosystémových službách, které poskytuje.“

„Další analýza ECB ukazuje, jak ekonomika eurozóny ovlivňuje přírodu a její ekosystémové služby, a ukazuje dvojitý význam rizik souvisejících s přírodou.“

„Rizika související s přírodou mají globální dosah a požadavky dodavatelského řetězce nefinančních společností eurozóny rozšiřují jejich dopad na životní prostředí po celém světě.“

„Vysoce koncentrovaný negativní dopad na biodiverzitu je financován bankami eurozóny.“

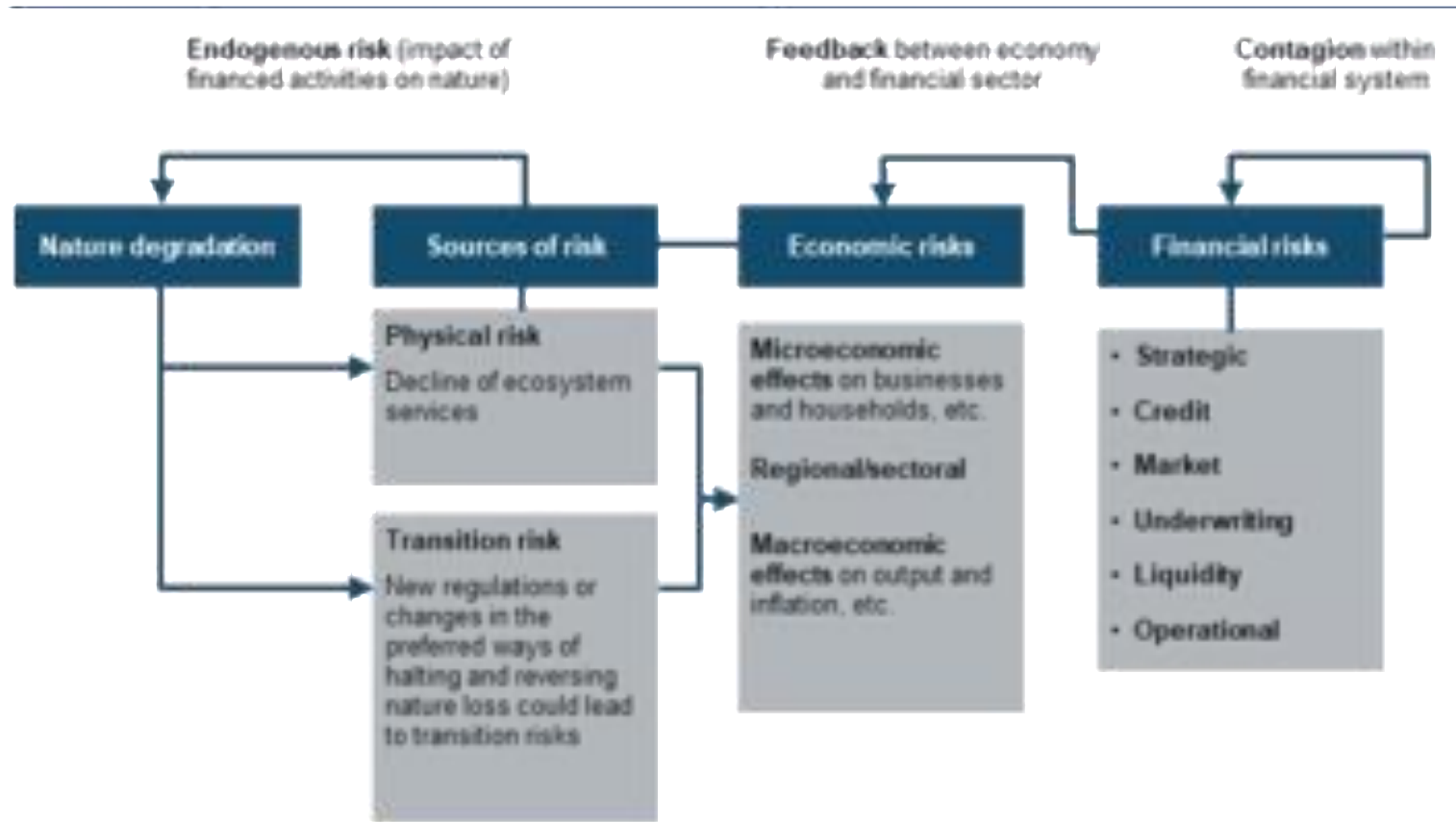
„Je nezbytné pochopit, jak jsou banky a finanční systém jako celek vystaveny zesílení rizik souvisejících s klimatem v důsledku degradace ekosystémových služeb.“

Ekonomické a finanční dopady degradace přírody a ztráty biodiverzity

https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/articles/2024/html/ecb.ebart202406_02~ae87ac450e.en.html

„Realizace fyzických i přechodných rizik může mít závažné důsledky pro cíl cenové stability Evropského systému centrálních bank (ESCB) podle Smlouvy o fungování Evropské unie a vést ke ztrátám, které mohou ohrozit finanční stabilitu.“

Transmission channels in the nature-related risk assessment framework

Note: This graph has been adapted from NGFS, "Nature-related Financial Risk: a Conceptual Framework to guide Action by Central Banks and Supervisors", July 2024.

Ekonomické a finanční dopady degradace přírody a ztráty biodiverzity

https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/articles/2024/html/ecb.ebart202406_02~ae87ac450e.en.html

Příklad z Francie – zhodnocení ekonomických a finančních rizik (fáze 2):

Studie francouzské transformační politiky, jejímž cílem je „nulový“ čistý zábor půdy do roku 2050 a poloviční tempo záboru půdy do roku 2031, ukazuje rozdíly ve zranitelnosti mezi odvětvími. Některá odvětví, která k záboru půdy přispívají nejvýznamněji, jako je velkoobchod a maloobchod, mají relativně vyšší adaptační kapacitu, a proto jsou méně zranitelná. Naproti tomu odvětví jako zemědělství, bydlení a stravovací služby by byla zasažena nejvíce. S finančními potížemi by se mohla potýkat i některá odvětví produkující veřejné statky (čištění odpadů a vody).

Jiný příklad: V nizozemském scénáři ke snížení dusíkové stopy, ve kterém nejsou přijata dostatečná opatření ke snížení, je maximálním dopadem na nizozemský HDP pokles o 1,4 % ve druhém roce po šoku. Naproti tomu scénář s dostatečným snížením zemědělské produkce k řešení problému s dusíkem s sebou nese maximální pokles HDP o 0,7 %.

**Více v publikacích Andreje Ceglara a dalších
Evropská centrální banka 2024-2026**

<https://www.ecb.europa.eu/pub/research/authors/profiles/andrej-ceglar.en.html>

Děkuji za pozornost